

APSTIPRINĀTS
ar Raunas novada domes
2016. gada 28. decembra
sēdes lēmumu (prot. nr. 14., 3.§)

Valsts nozīmes arheoloģiskā pieminekļa
„Raunas viduslaiku pils ar pilsētu”
(valsts aizsardzības Nr. 541.)
pilsdrupu daļas darbības stratēģija
2016.- 2021. gadam

Autors: Raunas muzeja vadītājs E.Plētiens

SATURS

Ievads.....	3
1. Vēsturiskā uzziņa.....	4
2. Izveides pamatojums un esošā situācija	5
3. SVID (SWOT) analīze: stiprās puses, vājības, iespējas un draudi.....	6
4. Pieminekļa attīstība: misija, vīzija, vērtības	8
5. Rīcības pamatojums: mērķi un uzdevumi	9
6. Darbības plāns 2017.- 2021.	11
7. Kopsavilkums	12

IEVADS

Valsts nozīmes arheoloģiskā pieminekļa „Raunas viduslaiku pils ar pilsētu” (valsts aizsardzības Nr. 541.) pilsdrupu daļas darbības stratēģija 2016.- 2021. gadam ir vidēja termiņa plānošanas dokuments. Stratēģijas mērķis ir izveidot un nostiprināt ilgtspējīgas darbības principus, uz kuriem būtu jābalstās turpmākai pieminekļa „Raunas viduslaiku pils ar pilsētu” daļas, kas ir Raunas pilsdrupas, saglabāšanas politikai. Stratēģija plānota kā konceptuālas vadlīnijas turpmākajām īstermiņa vai ilgtermiņa darbībām tuvāko piecu gadu laikā. Viena no tādām ir Raunas pilsdrupu saglabāšanas koncepcijas izstrāde.

Šis dokuments nosaka Raunas pilsdrupu turpmāko attīstību un veicamos uzdevumus, dodot praktisku redzējumu par iespējām, kā arī izvērtējot objekta ekonomisko potenciālu. Tas savukārt dod iespēju apskatīt Raunas pilsdrupas kā tūrisma produkta un to konkurētspēju.

Darbības stratēģija paredz nodrošināt Raunas pilsdrupu attīstību ilgtermiņā, tāpēc apskatīta objekta esošā situācija un tā stiprās un vājās puses. Plānots, ka visām rīcībām būtu jābūt vienam mērķim un tām būtu jāiekļaujas plānotajos uzdevumos. Raunas pilsdrupām izstrādāts arī darbības plāns, kura uzdevums ir precīzi norādīt gan uz to, kas jādara, gan to- kā jādara.

Nemot vērā pilsdrupu nozīmību gan Raunas novada, gan visas Latvijas mērogā, to turpmākajai attīstībai nepieciešama konkrēta rīcības programma, kas paredzētu un ilgtermiņā plānotu veicamās darbības. Par tādu kalpos šī Raunas pilsdrupu darbības stratēģija.

1. VĒSTURISKĀ UZZIŅA

Raunas pilsdrupas atrodas pie Raunas upītes ielejas. Tās celtas pakalnā, no kura labi var pārredzēt tuvāko apkārtni. Literatūrā līdz šim minēts, ka pils celta 1262. gadā, taču tas dokumentāri nav pierādāms. Ticamāks šķiet apgalvojums, ka Raunas pils celtniecība uzsākta 14. gs. vidū, jo pirmo reizi zināmajos rakstītajos vēstures avotos tā minēta tikai 1381. gadā. Vēlāk tās pieminējums ir visnotaļ regulārs, kas liecina par pastāvīgas pils struktūru esamību. Pils izvietota stratēģiski nozīmīgā vietā pie t.s. Gaujas koridora, kas Rīgas arhibīskabijas teritorijas sašķēla divas daļās. 14. un 15. gs. pils uzbūve un arhitektoniskais risinājums nav zināms. Šāds pils izskats, kāds tas saglabājies līdz mūsdienām, daļēji veidojies 16. gs. sākumā- pils pārbūvju laikā. Livonijas kara laikā 16. gs. otrajā pusē pils būtiski postīta netika, jo krievu karaspēkam pils aizstāvji padevās bez cīņas.

Būtisks periods pils vēsturē ir 17. gs., kad poļu- zviedru kara laikā 1602. gadā pili ieņēma zviedru spēki. Līdz 1658. gadam notika abu varu- poļu un zviedru- savstarpējā karadarbība, kad pils kādu laiku piederēja zviedru un kādu laiku- poļu spēkiem, līdz 1658. gadā pili ieņēma zviedru spēki. Jau 1660. gadā zviedru armijas vadība deva rīkojumu pili no nocietinājumu saraksta izslēgt un uzspridzināt. Līdz 1683. gadam pils tika likvidēta kā nocietinājums. Šajā laikā, visticamāk, pilī nojauca aizsardzības torņus, kas visvairāk liecināja par militāro nocietinājumu, taču pārējās telpas, kā liecina 1688. gada zviedru revīzijas materiāli, bija nesagrautas. Pie pils jau 17. gs. bija izveidota muiža, kuras teritorijā atradās arī viduslaiku pilsdrupas. Arheoloģiskie izrakumi liecina, ka 17. gs. pils teritorija vēl bija apdzīvota, taču vēlāk pili pameta un tā aizauga ar kokiem un krūmiem. Būtiski, ka no 17. gs. otras puses saglabājušies zviedru mērnieku izstrādātie pils un tuvākās apkaimes plāni, kas ir pirmais vizuālais materiāls par Raunu. Pils, visticamāk, vēlāk iekļauta muižas parka teritorijā kā tā daļa un 18. un 19. gs. izmantota kā pastaigu vieta. 20. gs. 20. un 30. gados pilsdrupu teritorijā uzcēla estrādi ar skatītāju soliņiem, kur tika rīkoti saviesīgi pasākumi. Padomju laikā estrādi pārcēla ārpus pilsdrupu teritorijas pie aizsargmūra un šīs estrādes celtniecības laikā notika pirmie nelielie arheoloģiskie izrakumi. Šajā laikā pilsdrupas bija aizaugušas ar kokiem un tāpēc to teritoriju izmantoja kā saviesīgu pasākumu norises vietu. 1990. gadu sākumā pilsdrupu iekšējā pagalmā notika plašāki arheoloģiskie izrakumi, kuru rezultātā attīrīja pils iekšējā pagalma bruģējumu. Arheoloģiskā izpēte pilsdrupās atsākās 2007. gadā, kad tika īstenota atsevišķu pils korpusu un torņa daļu konservācija. Izrakumu rezultātā vēlreiz attīrīja iekšējā pagalma daļu, kuru klāja bruģis. Vēlāk arheoloģiskā izpēte turpinājās pils priekšpils teritorijā, kā rezultātā atsedza ar 17. gs. datējamu celtni, kas 1688. gada revīzijā minēta kā “piena kambara” ēka. Tāpat 2013. gadā minētās ēkas ārpusē atsedza priekšpils bruģējuma fragmentu, kas atklāja līdz šim vēsturniekiem nezināmu faktu- priekšpils teritorija Raunas pilī pilnībā vai daļēji ir bijusi bruģēta. Tāpat arheoloģiskie izrakumi turpinājās nelielā laukumā citā priekšpils daļā. Šajā vietā nav bijušas konstrukcijas, tāpēc tā ir piemērota, lai pārbaudītu Raunas pils apdzīvotības senākos periodus.

2. IZVEIDES PAMATOJUMS UN ESOŠĀ SITUĀCIJA

Raunas pilsdrupu darbības stratēģijas izveide uzsākta pamatojoties uz Raunas novada domes 2016. gada 24. augusta sēdes Nr. 8. lēmumu, 7. §, kur noteikts, ka Raunas pilsdrupu startēģija izstrādājama līdz 2016. gada 5. decembrim un par tās izstrādi atbildīgā persona ir Raunas muzeja vadītājs E.Plētiens.

Pilsdrupu saglabāšanas pasākumi noteikti dažādos Raunas novada domes plānošanas dokumentos. Viens no tādiem ir Raunas novada dome 2013. gadā (protokols Nr.12, 12.§) apstiprinātā attīstības programma, kurā paredzēts izstrādāt Raunas pilsdrupu tūrisma attīstības programmu, tādā veidā uzsverot pilsdrupu nozīmi tūrismā un saimniecībā. Tāpat arī 2014. gada 16. novembrī ar Raunas novada domes lēmumu (protokols Nr.16, 8.§) tika aktualizēts Raunas novada Attīstības programmas 2014.- 2020. gadam investīciju plāns, kura 21. punktā ir paredzēti Raunas pilsdrupu saglabāšanas- konservācijas darbi. Minētais plāns nostiprina pilsdrupu saglabāšanu kā vienu no novada prioritārajām aktivitātēm. Lai pieminēti saglabātu un aizsargātu 2012. gada 29. augustā tika apstiprināts Raunas novada teritorijas plānojums, kurā visiem novadā esošajiem kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem, tajā skaitā Raunas pilsdrupām, kas ir valsts nozīmes arheoloģiskā pieminekļa „Raunas viduslaiku pils ar pilsētu” (valsts aizsardzības Nr. 541.) daļa, tika izstrādātas individuālās aizsardzības zonas.

Pašreiz pilsdrupu teritorija tiek regulāri kopta un apsaimniekota. Vasaras periodā vienīgais lielākais pasākums šajā teritorijā ir Viduslaiku diena, kas norisinās Muzeju nakts ietvaros. Tāpat pilsdrupu teritorija tiek piesaistīta arī dažādiem sporta pasākumiem, piemēram, skriešanai vai riteņbraukšanai. Ņemot vērā, ka pilsdrupu teritorijā ir izvietota arī Raunas estrāde, tad tajā norisinās arī masu saviesīgie pasākumi. Citādi pilsdrupās jau vairākus gadus tiek organizēta arheoloģiskā izpēte, kā arī neregulāri tiek veikti konservācijas darbi. Šī teritorija līdztekus Raunas Staburagam ir viens no Raunas novada būtiskākajiem tūrisma objektiem, tāpēc vasaras sezonā pilsdrupas un to centrālajā tornī iebūvētā koka konstrukcija ir regulāri atvērta apmeklētājiem. Tiesa, nākotnē pilsdrupu tēls jāveido pamatojoties uz arhitektoniskās izpētes rezultātiem, līdz ar to koka konstrukcijas būs pārbūvējamas, lai pēc iespējas vairāk atklātu pils arhitektonisko vēsturi un izceltu iepriekšējo pētījumu secinājumus (pašlaik konstrukciju līmeņojums un elementi ignorē izpētes rezultātus). Pilsdrupu teritorijas izmantošanas nākotnes perspektīvas ir apskatītas tālākajās darbības stratēģijas nodaļās.

3. SVID (SWOT) ANALĪZE: STIPRĀS PUSES, VĀJĪBAS, IESPĒJAS UN DRAUDI

Turpmācāajā pilsdrupu darbībā un attīstībā ir būtiski noskaidrot šīs vietas potenciālās vai jau esošās stiprās puses un vājības, kā arī teritorijas iespējas un draudus. Analīzes mērķis ir identificēt tās lietas, kas jāņem vērā, plānojot ilgtermiņa aktivitātes.

Stiprās puses:

- 1) **Teritorijas unikalitāte:** Raunas pilsdrupas ir vienas no labāk saglabājušajām pilsdrupām Latvijas teritorijā, ja tiek izceltas vietas, kas saglabājušās esošā nobrukuma jeb drupu stāvoklī. Tām ir labi saglabājušies centrālo korpusu apjomi, kas ļauj nojaust bijušo plānojumu;
- 2) **Mazo uzņēmēju attīstība:** Raunas novadā ir radušies salīdzinoši liels skaits mazo uzņēmēju, kas nodrošina arī turisma pakalpojumus ražotnēs;
- 3) **Kultūras pasākumu tradīcijas:** Raunas novadā tradicionāli norisinās festivāls „Rodam Raunas novadā”, „Mākslinieku plenērs” un „Viduslaiku diena/Muzeju nakts”;
- 4) **Daba un ainava:** Raunas atrašanās pie upes un kalnainā ainava ir piemērota gan kājāmgājējiem, gan riteņbraucējiem, gan arī tiem, kas pārvietojas ar automašīnu. Teritorijā iespējams izveidot pastaigu taku, kas būtu savienojama ar esošajiem takas posmiem;
- 5) **Vidzemes šosejas (Rīga- Veclaicene) tuvums:** Rauna atrodas nepilnu 3 km attālumā no Vidzemes centrālās maģistrāles- šosejas Rīga-Veclaicene.

Vājās puses:

- 1) **Atrašanās vieta:** Rauna atrodas nepilnu 100 km attālumā no Rīgas, kas ir viens no galvenajiem tūristu mērķiem Latvijā;
- 2) **Pilsdrupu tehniskais stāvoklis:** pilsdrupu saglabājušies apjomi turpina laika apstākļu ietekmē erodēt un šo procesu var apturēt tikai regulāra ilgtermiņa konservācija;
- 3) **Nepieejamība:** Lai arī pilsdrupu teritorija ir atvērta un tās var apskatīt, tomēr liela daļa no to teritorijas joprojām ir nepieejama apmeklētājiem dēļ tehniskā stāvokļa. Nav izmantots pilsdrupu potenciāls;
- 4) **Nepietiekošs finansējums:** pilsdrupu teritorija tiek regulāri uzturēta un sakopta, taču pilsdrupu konservācijas darbiem ir nepieciešami ievērojami finanšu līdzekļi, kas pašvaldības rīcībā nav;
- 5) **Sezonālitate:** esošā tehniskā stāvokļa, kā arī slēgtu telpu neesamības dēļ pilsdrupu lielākā apmeklētāju intensitāte ir tikai vasaras sezonā;
- 6) **Konkurētspēja:** neveicot regulārus ilgtermiņa konservācijas darbus, kā arī neieguldot ar pilsdrupām saistītos mārketinga pasākumos, objekts nespēj konkurēt ar tuvākajā apkārtnē esošajām kultūrvēsturiskajām teritorijām;

Iespējas:

- 1) **Zinātniskās izpētes centrs:** pilsdrupu teritorija kalpo kā bāze konservācijas darbu veicēju un arheologu pieredzes apmaiņai un arhitektoniskajai izpētei;

- 2) **Partnerība:** veidojama partnerība gan ar Latvijas, gan kaimiņvalstu pašvaldībām, kuru teritorijās atrodas viduslaiku pilsdrupas, tā organizējot pieredzes apmaiņu, kā arī kopīgi piesaistot finansējumu;
- 3) **Sadarbība:** veidojama sadarbība ar Latvijas augstskolu studentiem, kas savus potenciālos pētījumus var saistīt gan ar pilsdrupām, gan cita veida mantojumu, kas atrodas novada teritorijā;
- 4) **Viduslaiku vide:** pilsdrupu teritorijā aktīvā tūrisma sezonā izvietojami vieglas konstrukcijas elementi (piemēram, siena gubas, saliekamas nojumes, pārvietojamas pavardu vietas), kas kopā ar pilsdrupu oriģinālo substanci veidotu viduslaikiem raksturīgo telpu;
- 5) **Oriģinālās vides saglabāšana:** pilsdrupu teritorijas lielākā vērtība ir oriģināli saglabātā vide. Pilsdrupu teritorija nav būtiski traucēta ar cilvēku mākslīgi radītu elementu iejaukšanos, līdz ar to ir jāplāno pašreizējo mākslīgo elementu, piemēram, estrādes pārvietošana;
- 6) **Pakalpojumi ar iesaisti:** būtiski, lai visi apmeklētāji- gan tie, kas izvēlas apmeklēt pils torni, gan tie, kas izvēlas izstaigāt tikai teritoriju- būtu praktiski iesaistīti pilsdrupu vēsturiskās situācijas izzināšanā;
- 7) **Labās prakses piemērs:** pilsdrupu teritorijas uzturēšanas un saglabāšanas darbi var tikt mērķtiecīgi virzīti kā labās prakses piemērs par to, kā jā saglabā nacionāla mēroga kultūras mantojums;
- 8) **Specializēts piedāvājums:** pilsdrupu komplekss var tikt veidots kā ļoti specifisks piedāvājums, piemēram, var tikt gan arhitektoniski, gan inventāra, gan citādā ziņā radīta pils telpa uz 16.- 17. gs.;
- 9) **Darbības un darīšana:** pilsdrupu konkurētspēju var palielināt, piedāvājot tūrisma sezonā aktīvus pakalpojumus, piemēram, darbnīcas;
- 10) **Atrašanās vieta:** atrodas 25 km attālumā no Cēsīm, kas ir viens no populārākajiem tūrisma objektim Latvijā, kā arī 30 km no Valmieras, kas ir lielākais Vidzemes apdzīvotais centrs;

Draudi:

- 1) **Saglabājamība:** tuvākajā laikā nepiesaistot finansējumu vai arī regulāri neveicot konservācijas darbus, erozijas procesi pilsdrupās tikai pastiprināsies. Līdz ar to tuvākajā nākotnē ir iespējami būtiski pilsdrupu apjoma zudumi;
- 2) **Neprognozējamie apstākļi:** viena no draudu un risku grupām ir būtiski neprognozējamie procesi, kas ir klimata un vides izmaiņas, kā arī politisko un ekonomisko notikumu straujā mainība, kas tiešā mērā var ietekmēt pilsdrupu saglabājamību. Šeit pieskaitāmas arī izmaiņas likumdošanas sistēmā, kas var kavēt pilsdrupu saglabāšanas darbus;
- 3) **Konkurences palielināšanās:** mainoties tirgus situācijai, apkārtējā teritorijā rodas un var rasties aizvien vairāk piedāvājumu, kas konkurē vai konkurēs ar pilsdrupu apmeklējuma piedāvājumu;
- 4) **Neaktuāls piedāvājums:** ir jāpārdomā pilsdrupās sniegtie pakalpojumi, to atbilstība mūsdienu prasībām un kultūras pakalpojumu patērētāju vajadzībām;

4. PIEMINEKĻA ATTĪSTĪBA: MISIJA, VĪZIJA, VĒRTĪBAS

Pilnvērtīgai kāda objekta darbībai ir nepieciešama gan šī objekta misija, kas pamato objekta pastāvēšanas mērķi, gan vīzija, kas pamato tālāko objekta virzību. Vērtības savukārt raksturo objekta nozīmību un tās ir svarīgs balsts gan vīzijas īstenošanā, gan misijas paušanā.

Misija

Vēsturiski kvalitatīvas vides piedāvāšana, kurā esošais oriģinālais mantojums ir saglabāts ar cieņu pret pagātņi, un tajā ir mūsdienīgi, bet neuzkrītoši un ar apkārtējo vidi nekonfliktējoši risinājumi esošās telpas apgūšanai un saprašanai.

Vīzija

Raunas pilsdrupas ir vide, kuru atpazīst un kurā ir kvalitatīvi saglabāta mantojuma oriģinālā substance, kas konservēta esošajā nobrukuma stāvoklī, kā arī saprātīgi izveidoti pakalpojumi, kas piedāvā iesaistošas un mūsdienīgas aktivitātes.

Vērtības

- 1) Pilsdrupu teritorija ir valsts nozīmes arheoloģiskā pieminekļa daļa, kurā ir saglabājies liels apjoms oriģinālā mantojuma. Tas saglabājams esošā nobrukuma stāvoklī un restaurējams nelielos apjomos īpaši svarīgās vietās (tur, kur tas nepieciešams tālākai konstrukciju saglabāšanai vai arī turpmākajiem konservācijas darbiem);
- 2) Pilsdrupu teritorijas īpaši saglabājami elementi ir virszemes konstruktīvie elementi, kultūrslānis un tā struktūra, kas ietver minēto konstruktīvo elementu turpinājumu zem zemes, kā arī vēsturiskā ainava, ieskaitot grāvjus un vaļņus. Šīs ir pilsdrupu īpašās vērtības, kas maināmas, izmantojot tikai zinātniskas metodes (piemēram, arheoloģisko pētījumu ietvaros);
- 3) Pilsdrupu teritorija ir vieta, kur ir iespēja organizēt neliela apjoma kultūras un vēsturiskos pasākumus, dodot iespēju iepazīties ar vidi apmeklētājiem, kas nav to iepazinuši. Īstenojot pilsdrupās jebkāda veida pasākumus, ir jāizvērtē skaņas pastiprinātāju jauda;
- 4) Vietas saglabātības aspektā pilsdrupu teritorijā var tikt izvietoti vienīgi īslaicīgi uzstādāmi un pārvietojami vēsturiskās vides radīšanas elementi (piemēram, pavarda vietas vai nojumes). Jebkuru ilglaicīgi saglabājamu struktūru izveide un uzstādīšana izvērtējama atsevišķi un saskaņojama ar Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju. Esošā koka konstrukcija pilsdrupu centrālajā tornī pielāgojama arhitektonisko pētījumu rezultātiem;
- 5) Pilsdrupu teritorijā veicami vienīgi sakopšanas, saglabāšanas un zinātniskās izpētes (arheoloģijas, arhitektoniskās izpētes) darbi. Darbības ar tehniku pilsdrupās pieļaujamas tikai zinātniskās izpētes ietvaros un zinātnieku klātbūtnē. Sakopšanas darbos izmantojama neliela gabarīta un jaudas tehnika;
- 6) Pilsdrupas potenciāli veidojama kā vieta, kur ir iespēja kopīgu sadarbību būvēt gan arheologiem, gan arhitektiem, gan māksliniekiem.

5. RĪCĪBAS PAMATOJUMS: MĒRĶI UN UZDEVUMI

Raunas pilsdrupu saglabāšana prasa virkni secīgu un pareizu darbību. Lai tās prognozētu, ir nepieciešams noteikt ar pilsdrupu saglabāšanu saistītos mērķus, kā arī īstenošanas veidu un laiku.

Mērķis	Rīcības uzdevums
1. Saglabāt pilsdrupu esošos apjomus pašreizējā stāvoklī un apturēt to jaunus zudumus. Saglabāt pilsdrupās atrastos arheoloģiskos priekšmetus.	Veikt galveno korpusu arhitektonisko izpēti, tādā veidā apkopojot nepieciešamos datus apjomīga pilsdrupu saglabāšanas projekta izstrādei
	Izstrādāt Raunas pilsdrupu saglabāšanas koncepciju, veidojot tālāko praktisko saglabāšanas darbu teorētisko pamatu
	Regulāri (katru gadu) sagatavot neliela apjoma finansējuma pieprasījumu Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Kultūras pieminekļu izpētes, restaurācijas un glābšanas programmai
	Regulāri (katru gadu) piedalīties dažāda apjoma projekta konkursos ar pilsdrupu saglabāšanas pieteikumu.
	Regulāri (katru gadu) plānot Raunas pašvaldības budžetā finansējumu pilsdrupu saglabāšanai, kas var kalpot kā papildus finansējums citiem iegūtajiem līdzekļiem.
	Regulāri (katru gadu) budžetā iepļānot līdzekļus pilsdrupās atrasto arheoloģisko priekšmetu konservācijai un restaurācijai.
	Regulāri (katru gadu) pilsdrupu teritoriju apļaut un attīrīt no saaugušajām krūmām un koku atvasēm. Īpaši tas darāms teritorijās ap saglabājušajiem mūru fragmentiem vai mūra sienām.
	Pēc koka konstrukciju nolietojšanās, bet ne vēlāk kā 10 gadu laikā, no pilsdrupu teritorijas esošā estrāde jāpārceļ uz citu, masveida pasākumiem piemērotāku vidi.
2. Veikt pilsdrupu zinātnisko izpēti	Veikt regulārus (divos gados reizi) arheoloģiskos pētījumus. Arheoloģiskās izpētes prioritātes: priekšpils teritorija bez konstrukcijām, kur iespējama senāko kultūrslāņu izpēte, kā arī pils iekšējā pagalma attīrīšana

	<p>Veikt regulārus vēsturisko materiālu izpētes darbus Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā un Latvijas Valsts vēstures arhīvā</p> <p>Veikt pilsdrupu saglabāto apjomu skenēšanu</p> <p>Pilsdrupu centrālā torņa iebūvēto koka sastatņu pārbūve atbilstoši pētījuma rezultātiem. Sastatņu jumta daļas pārbūve.</p>
3. Nostiprināt sabiedrībā viedokli par pilsdrupu saglabāšanas nepieciešamību un pils vēsturisko nozīmību	<p>Piedāvāt ekskursijas pilsdrupās, kurās apmeklētāji tiktu informēti par pilsdrupu konservācijas procesu, arheoloģisko ekspedīciju rezultātiem un pils telpisko rekonstrukciju</p> <p>Veidot skolās novada izpētes mācību, kurā saturiski būtisks apjoms būtu paredzēts pilsdrupu pētniecībai</p> <p>Pilsdrupu teritorijā izvietot standus ar informāciju gan par vides, gan pilsdrupu īpašo statusu un saglabājamību</p> <p>Ikgadējās talkās vienai no darbības zonām jābūt pilsdrupu teritorijai</p>
4. Piesaistīt pilsdrupu teritoriju notikumiem kultūrvidē	<p>Attīstīt viduslaiku dienas aktivitātes: saturiski dažādot viduslaiku aktivitāšu skaitu un mērķtiecīgi aizpildīt apkārtējo vidi ar attiecīgiem atribūtiem</p> <p>Pilsdrupu teritorijā ielānot akustiskus koncertus vai tematiskos pasākumus, kuru norisē nav iesaistīta jaudīga skaņu tehnika</p>
5. Raunas pilsdrupu atpazīstamība Latvijas un starptautiskā mērogā	<p>Veidot uz pilsdrupām tendētu mārketinga produktu izstrādi, uzsverot pilsdrupu īpašās vērtības: saglabātību un vidi</p> <p>Izstrādāt pilsdrupu logotipu un apsvērt tāda nodibinājuma kā pilsdrupu saglabāšanas fonds izveidi</p> <p>Izveidot sadarbību ar citām tūristu apmeklētajām vietām tuvākajā apkārtnē, kā arī Rīgā</p> <p>Pēc iespējas iesaistīties tematiskajos projektos, kur līdzdarbojas līdzīgas Vidzemes vai Baltijas reģiona vietas</p> <p>Izveidot viena, specifiski orientēta pasākuma programmu (veidojot atšķirīgu produktu), to vēlāk īstenojot</p>
6. Pilsdrupu ainavas izveide	<p>Pilsdrupu pakalna nogāžu attīrīšana no krūmiem un jaunajām koku un krūmu atvasēm</p> <p>Pastaigu taku izveide pilsdrupu teritorijā, mērķējot tās ar vieglu grants uzbērumu un tās regulāri applaujot. Potenciāli tās var savienot ar pastaigu takām Raunas parkā.</p>

6. DARBĪBAS PLĀNS 2017.- 2021.

Raunas pilsdrupu darbības plāns veidots kā konkrētu pasākumu kopums, kas realizējams līdz darbības startēģijas nākamajai tās aktualizācijai 2021. gadā.

Aktivitāte	Finansējuma avots	Izpildes laiks
Pilsdrupu centrālā pagalma sienu arhitektoniskā izpēte	VKKF un pašvaldības budžets	2017. gada pirmā puse
Pilsdrupu kompleksa arhitektoniskā izpēte	VKKF	2018.- 2021.
Pilsdrupu saglabāšanas koncepcijas izstrāde	Pašvaldības budžets	2017. gada pirmā puse
Pilsdrupu konservācijas darbi	VKPAI un pašvaldības budžets. Projektu finansējums.	2017.- 2021.
Pilsdrupu arheoloģiskā izpēte	Pašvaldības budžets	2017., 2019., 2021.
Pilsdrupu teritorijas pilnīgi sakopšanas darbi (nogāžu attīrīšana no esošajiem krūmiem un atvasēm)	Pašvaldības budžets	2017.- 2021.
Vēsturisko materiālu izpētes darbi Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā un Latvijas Valsts vēstures arhīvā	Pašvaldības budžets	2017.- 2021.
Viduslaiku dienas aktivitāšu dažādošana	Pašvaldības budžets	2017.- 2021.
Pilsdrupu torņa informācijas stendu pārveide	Pašvaldības budžets	2018.
Uz pilsdrupām tendēta mārketinga produkta izstrāde	Pašvaldības budžets	2018.- 2019.
Informatīvo stendu izvietošana dažādās vietās pilsdrupu teritorijā	Projektu finansējums un pašvaldības budžets	2018.- 2021.
Pastaigu taku izveide Raunas pilsdrupu teritorijā	Projektu finansējums un pašvaldības budžets	2018.- 2021.
Pilsdrupu saglabāšanas fonda izveide	-	2018.

7. KOPSAVILKUMS

Raunas pilsdrupas, kā tas minēts iepriekš, ir Latvijas mērogā unikāls piemineklis un šī vērtība izpaužas ar mūru saglabājušajiem apjomiem, kā arī pilsdrupu teritorijas, kuru veido gravji un vaļņi, lielumu. Stratēģijas galvenais mērķis ir konkretizēt un nostiprināt ar pilsdrupu teritoriju saistītos turpmākās darbības principus, kurus jāietver turpmākajā saglabāšanas politikā. Šajā dokumentā iekļauti apjomīgākie un nozīmīgākie pasākumu kopumi.

Stratēģija ir konceptuālas vadlīnijas nākotnē pilsdrupās veicamajām darbībām. Stratēģijā nostiprinātas tādas vērtības kā tas, ka konservācijas darbu ietvaros pilsdrupas saglabājamās esošajā nobrukuma stāvoklī un restaurējamās tikai nelielos apjomos, kā arī tas, ka pilsdrupu teritorija ir īpaši saudzējama un tajā jebkāda veida saimnieciskajiem darbiem liela gabarīta tehnika nav izmantojama. Stratēģijā iezīmētas tādas būtiskas darbības kā pilsdrupu saglabāšanas koncepcijas izstrāde un apjomīga arhitektoniskā izpēte, kas uz pilsdrupu teritorijas attīstību atstās ilgtermiņa ietekmi.

Šim dokumentam ir gan rekomendējošs, gan arī noteiktu nosacījumu un principu raksturs. Tas izmantojams, plānojot Raunas pilsdrupu turpmāko attīstību un konkrētus veicamos uzdevumus. Stratēģija reizē ir arī praktisks redzējums ar ļoti konkrētiem ieteikumiem un darbībām. Ieteicams stratēģiju skatīt kopā ar Raunas novada Attīstības programmas 2014.- 2020. gadam investīciju plānu. Ņemot vērā minētos dokumentus, ieteicams izstrādāt arī Raunas novada tūrisma attīstības stratēģiju.